

Perquè el gran no devori el menut

JORDI PLAY

Amb la nova directiva, les grans superfícies hauran de ajustar-se a criteris tècnics per la seva implantació.

L'1 de gener del 2010 entrarà en vigor la Directiva Europea de Serveis, que regula la implantació d'establiments comercials. Les noves grans superfícies s'implantaràn als nuclis urbans, allà on no pertorbin l'urbanisme ni l'entorn, competint amb el comerç petit i mitjà. A Catalunya es prepara una normativa que garanteixi la supervivència del comerç de proximitat dins el nou mercat liberalitzat.

S'imaginem dos establiments Ikea en ple centre de Barcelona, de València o de Palma? Si les instal·lacions complissin els requisits urbanístics, ambientals i de defensa del patrimoni, seria legalment viable. Als suecs els empararia la nova

directiva europea de serveis, coneguda popularment com a directiva Bolkestein, que entrarà en vigor l'1 de gener de 2010. Qui atorgarà la llicència d'obertura serà el govern autonòmic, que és qui té competències en matèria d'establiments comercials.

Suposant que a l'Hospitalet de Llobregat, on ja hi ha un centre Ikea, se'n volgués obrir un altre, la Generalitat no podria negar-li la llicència adduint raons de caràcter econòmic, com ara que provocaria un excés d'oferta d'un mateix producte o que tindria una quota de mercat abusiva. Però sí que podria barrar-li el pas si considerés que la nova botiga malmet l'entorn o el patrimoni, o que senzillament és massa lluny de la trama urbana i el seu accés comportaria una despesa més gran en transport públic.

Tots els comerços dins la trama urbana. La directiva planteja la possibilitat de vincular les llicències dels establiments comercials a les competències urbanístiques d'ordenació del territori. Aquesta filosofia topa amb l'actual llei catalana, que fixa on es poden implantar grans superfícies a partir de criteris

econòmics com l'oferta i la demanda, la quota de mercat o les necessitats de serveis de la població, així com els metres quadrats que pot ocupar un establiment. La UE prohibeix l'aplicació de criteris econòmics en la concessió de llicències, de manera que l'executiu català s'ha vist obligat a modificar la seva normativa. Com explica el secretari general del Departament d'Innovació, Universitats i Empresa, Enric Aloy, "per a la nostra normativa és un cop molt dur, perquè trenca el pilar fonamental en què es basa el model de comerç de proximitat. El 98% dels comerços de Catalunya són petits i mitjans, i si volem preservar aquest model hem de canviar la nostra llei."

Fet i fet, resumeix Aloy, "la llei europea liberalitza el mercat i permet que es puguin implantar grans superfícies pràcticament a tot arreu, i les úniques opcions que hi ha per limitar són criteris urbanístics i mediambientals." Per tant, la llei que ara està reformulant el govern català té l'objectiu de blindar el model de comerç català basat en la cohesió dels nuclis urbans. L'executiu prepara un text, que vol que sigui consensuat amb els comerciants i l'oposició política, que promogui la ubicació de comerços dins de la trama urbana i que, en canvi, no s'instal·lin més comerços separats de la ciutat en polígons industrials, amb l'excepció d'aquells que per les seves característiques necessitin molta superfície. És el cas, per exemple, de la venda d'automòbils, el bricolatge o els mobles.

L'executiu té clar que les grans superfícies d'alimentació i serveis, que poden tenir diversos formats –com ara venda d'electrodomèstics o magatzems de roba–, han de situar-se dins de la ciutat: "Si cohesionem la ciutat aconseguirem un entorn més sostenible, perquè la gent no s'ha de desplaçar lluny, i a més, fem una ciutat més unida. No volem que passi com a França, que té les superfícies comercials fora de les ciutats i ja s'està trobant amb nuclis urbans desertitzats, amb problemes per als comerços d'interior, cada vegada amb menys clients i més inseguretat", assegura Enric Aloy.

Les estadístiques demostren que a les ciutats més desertitzades els índexs de delinqüència són més elevats i que els ajuntaments s'acaben veient obligats a facilitar transport públic per accedir als recintes comercials de la perifèria. "El resultat són ciutats sense vida interior i

L'estat va intentar una loapa del comerç

En adaptar la directiva europea a la normativa espanyola, l'executiu de Zapatero va fer un clar intent de retirar les competències en matèria de comerç a les comunitats autònomes basant-se en l'argument que calia recuperar la unitat de mercat espanyola. Segons aquell primer esborrany, els governs autonòmics perdien les competències per a legislar sobre espais comercials per sota dels 2.500 metres quadrats, amb una clara intenció de fer recular en autogovern els territoris. La Confederació Espanyola de Comerç i diversos governs autonòmics, liderats per Catalunya i les Illes, van pressionar en contra fins al punt que De la Vega va fer marxa enrere, i ara el projecte de llei que està pendent d'aprovació al consell de ministres i al Congrés espanyol especifica que són les comunitats autònomes les que tenen la potestat de regular la implantació d'establiments comercials sobre la base del marc europeu.

amb molts problemes de mobilitat i de seguretat. L'extrem oposat al model que vol mantenir Catalunya", conclou Aloy.

Menys arbitriarietats en la concessió. El plantejament de la normativa que prepara el govern català pretén que els ajuntaments atorguin llicències als establiments petits, mentre que per a superfícies de més de vuit-cents metres quadrats serà la Generalitat la que tindrà la paraula. A parer del secretari general de la Confederació de Comerç de Catalunya, Miquel Àngel Fraile, amb la normativa europea i l'adaptació catalana es guanyarà en simplificació, transparència i seguretat jurídica per als comerciants i "s'evitarà la pressió que alguns ajuntaments tenen quan algú els posa un munt de diners sobre la taula per fer una escola, un poliesportiu o un passeig a canvi que els requalifiquin un terreny per fer-hi una gran superfície. Gran part del clientelisme s'acabarà, perquè les llicències s'ajustaran a criteris més objectius i estrictes", destaca Fraile. Amb tot, tant el govern com els comerciants són conscients que les grans superfícies són un *lobby* potent aquí i a Europa, i que no serà gens fàcil contrarestar l'esperit de màxima liberalització del mercat que promou la llei europea amb la preservació del teixit comercial tradicional.

Amb la nova normativa catalana, l'executiu reforçarà el fet que les grans superfícies comercials no es poden instal·lar en municipis petits, especialment els de menys de deu mil habitants. L'argument legal que empara aquesta limitació és que un municipi tan petit no pot fer-se càrrec de tots els serveis que necessitaria

un establiment gran, com ara transport públic i altres infraestructures. En segon lloc, es prioritzaran les llicències que cerquin instal·lar-se a la trama urbana de la ciutat, evitant els polígons industrials i les àrees allunyades dels nuclis urbans. I finalment, servirà per a modular què s'entén per gran superfície en funció de cada municipi. En una gran ciutat com Barcelona l'impacte d'un Ikea, per exemple, no és ni de bon tros el que podria tenir en una població com, per exemple, Móra la Nova. Miquel Àngel Fraile es mostra confiat que la normativa catalana blindarà els interessos del petit i mitjà comerç davant les grans superfícies, i celebra que el País Valencià i les Illes s'hagin emmirallat en el model català per adaptar la seva normativa a les directrius europees: "el model català de comerç és la seva referència, sempre esperen a veure quins moviments es fan aquí, perquè, fet i fet, tenim un model de comerç i d'empreses molt similar. Afortunadament, aquí no es permetrà la barra lliure per omplir les ciutats de grans comerços", conclou el secretari general de la Confederació de Comerç. Ara caldrà esperar que la directiva entri en vigor per veure si la normativa catalana és prou forta per a parar els cops que ja s'albiren. Les grans superfícies es mostren radicalment en contra de les limitacions de llicències i denuncien que la legislació estricta de territoris com Catalunya els ha causat grans pèrdues econòmiques i ha frenat la creació de llocs de treball. En concret, s'haurien perdut 30.000 milions d'euros i 20.000 llocs de treball.

Gemma Aguilera